

Συμβουλευτική στην... Εκπαίδευση!

Γονεϊκή Τυπολογία (Diana Baumrind)

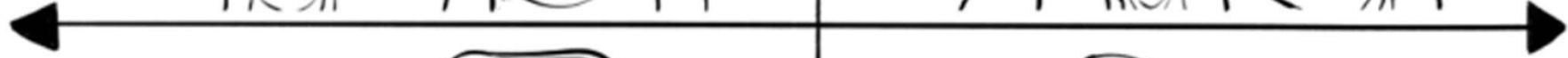
«Καλός ή κακός γονιός, δεν υπάρχει»

Υποστηρικτικός γονέας

Επιτρεπτικός γονέας

Αυταρχικός γονέας

Αδιάφορος γονέας

Αυταρχικός Γονέας

- ▶ Επιβάλλει **ποινές** στα παιδιά του
- ▶ **Τιμωρεί** τα παιδιά του χωρίς να τους δίνει εξηγήσεις
- ▶ Έχει υπερβολικές **απαιτήσεις** από τα παιδιά του
- ▶ Απαιτεί από τα παιδιά του τυφλή **υπακοή** και σεβασμό
- ▶ Ασκήει αυστηρό **έλεγχο** στα παιδιά του
- ▶ **Δεν ανέχεται** να διαφωνούν τα παιδιά του μαζί του
- ▶ Ξεσπάει το **θυμό** του στα παιδιά του
- ▶ Χρησιμοποιεί την **τιμωρία** ως μέσο πειθαρχίας

Το παιδί του Αυταρχικού Γονέα χαρακτηρίζεται από:

- ▶ Εσωστρέφεια
- ▶ Χαμηλή κοινωνικότητα
- ▶ Λίγες φιλικές σχέσεις
- ▶ Χαμηλή αυτοπεποίθηση
- ▶ Χαμηλή αυτοεκτίμηση

Επιτρεπτικός Γονέας

- ▶ Έχει **λίγες απαιτήσεις** από τα παιδιά του
- ▶ Συντάσσεται με τις **παρορμήσεις** των παιδιών του
- ▶ Υποκύπτει στις επιθυμίες των παιδιών του
- ▶ Λέει στο παιδί του με πιο τρόπο θα το τιμωρήσει, αλλά **δεν εφαρμόζει** την τιμωρία
- ▶ **Κακομαθαίνει** τα παιδιά του

Το παιδί του Επιτρεπτικού Γονέα...

- ▶ Τάση για εξαρτήσεις
- ▶ Πολλά αρνητικά συναισθήματα
- ▶ Μειωμένες κοινωνικές δεξιότητες
- ▶ Μειωμένο αυτοέλεγχο

Υποστηρικτικός Γονέας

- **Συζητά** με τα παιδιά του
- Εκφράζει την **αγάπη** του στα παιδιά του
- Παρέχει **εξηγήσεις** στα παιδιά του για τις ποινές που επιβάλλει σε αυτά
- Θέτει **σαφή όρια** στα παιδιά του
- Ενθαρρύνει τα παιδιά του να είναι **ανεξάρτητα**
- **Ελέγχει** τα παιδιά του με **αγάπη**
- **Εμπιστεύεται** τα παιδιά του
- **Κατανοεί** τα παιδιά του
- **Επαινεί** τα παιδιά του
- Δείχνει **τρυφερότητα** στα παιδιά του

Το παιδί του Υποστηρικτικού Γονέα...

- ▶ Ανεξάρτητο
- ▶ Φιλικό
- ▶ Διεκδικητικό
- ▶ Επιτυχημένο
- ▶ Αρεστό στους άλλους
- ▶ Ρυθμίζει τη συμπεριφορά του αποτελεσματικά
- ▶ Έχει **αυτοπεποίθηση**
- ▶ Έχει **αυτοεκτίμηση**

Αδιάφορος Γονέας

- ▶ **Δεν ανταποκρίνεται** στις ανάγκες του παιδιού
- ▶ **Δεν αφουγκράζεται** τα όνειρα και τις επιθυμίες του παιδιού
- ▶ Παραμελεί ακόμα και τις βιοτικές ανάγκες του παιδιού (ρουχισμός, τροφή, θέρμανση)
- ▶ **Δεν επιβλέπει** το παιδί
- ▶ **Δεν διακινεί** γονεϊκό συναίσθημα
- ▶ Ενδεχόμενη γονεϊκή χρήση ουσιών/καταχρήσεις.
- ▶ «Πολυάσχολος»/**καριερίστας** γονέας

Το παιδί του αδιάφορου γονέα...

- ▶ **Χαμηλή** αυτοεκτίμηση
- ▶ Χαμηλή ακαδημαϊκή/μαθησιακή πορεία
- ▶ Πιο πιθανή η χρήση ουσιών (καταχρήσεις)
- ▶ **Απουσία** συναισθηματικού δεσμού με τον γονέα
- ▶ **Φόβος** Απόρριψης.
- ▶ **Ενοχικό** συναίσθημα (φταίω)

Προβληματισμός/Άσκηση

- ▶ Η **Ιωάννα**, μαθήτρια του νηπιαγωγείου, είναι ένα έξυπνο παιδί. Ωστόσο συχνά θέλει να κάνει το δικό. Η νηπιαγωγός ρώτησε το μπαμπά της Ιωάννας σχετικά με τη συμπεριφορά της στο σπίτι. Ο μπαμπάς είπε πως τη μεγαλώνει μόνος του –χωρισμένος- δουλεύει όλη μέρα και δεν έχει βοήθεια από πουθενά. Δυσκολεύεται πραγματικά με την πειθαρχία της μικρής. Η Ιωάννα περνά πολλές ώρες βλέποντας τηλεόραση και παίζοντας υπολογιστή. Δεν υπακούει, καταφέρνει και περνάει το δικό της.

Προφίλ Εκπαιδευτικών

- ▶ Οι γονείς δεν εκτιμούν τη δουλειά τους, παρά τα αυξημένα τυπικά προσόντα τους (αμυντική/επιθετική στάση, επαγγελματική απόσταση)
- ▶ Γνωρίζουν τα αίτια της «αταξίας» και μπορούν να τα διευθετήσουν (δε χρειάζονται την παρέμβαση των γονιών)
- ▶ Η επικοινωνία με τους γονείς δε στοχεύει στο να λάβουν πληροφόρηση αλλά να δώσουν
- ▶ Η ανάπτυξη καλύτερης επικοινωνίας με τους γονείς δε θα βελτιώσει την επαγγελματική τους απόδοση

Η συμβουλευτική διαδικασία

Τα βασικά στάδια:

- ▶ Πρώτη συνάντηση
- ▶ Διερεύνηση του αιτήματος
- ▶ Αναγνώριση και καθορισμός των στόχων
- ▶ Δράση
- ▶ Τέλος της διαδικασίας

Στην πράξη...

- ▶ **Πρώτη Συνάντηση καλωσορίσματος** για τους γονείς των μαθητών της Α τάξης- ενημέρωση για τον κανονισμό λειτουργίας του σχολείου.
- ▶ Συνάντηση εκπαιδευτικού με τους γονείς των μαθητών της τάξης του, με την **έναρξη των μαθημάτων**, ενημέρωση για τον τρόπο δουλειάς και το πλαίσιο συνεργασίας.
- ▶ Παροχή **ιδιωτικού** ασφαλούς και άνετου περιβάλλοντος στους γονείς.
- ▶ Καθορισμός, σε συνεργασία με τους γονείς, όπου είναι εφικτό των όρων και της **διαδικασίας της συνεργασίας**.

Στην πράξη...

- ▶ Η στάση του εκπαιδευτικού απέναντι στους γονείς χαρακτηρίζεται από **ενσυναίσθηση, άνευ όρων αποδοχή και γνησιότητα.**
- ▶ Χρήση **κατάλληλης λεκτικής και μη λεκτικής επικοινωνίας** (απλή διατύπωση, βλεμματική επαφή, χαμηλός και ήρεμος τόνος φωνής, στάση σώματος προς τον συνομιλητή κ.λπ.)
- ▶ Σε κάθε έκφραση της μεταξύ τους επικοινωνίας να καθίσταται σαφές πως είναι **συνεργάτες** και όχι αντίπαλοι, με κοινό στόχο το όφελος του παιδιού.

Η συμβουλευτική στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

- ▶ Αναζητώ τη **γονεϊκή συναίνεση** προτού ξεκινήσω ατομική παρέμβαση
- ▶ Αναζητώ το **ιστορικό** του παιδιού (συνεργασία με εκπαιδευτικό τάξης)
- ▶ Το παιδί **δεν είναι ενήλικας**: Διαφορετικοί προβληματισμοί, στενοχώριες, αξίες, αντιλήψεις
- ▶ Το κάθε παιδί έχει το **δικό του ψυχικό κόσμο**. (Ξεχωριστή προσωπικότητα)
- ▶ Το μικρό παιδί (νήπιο) **δυσκολεύεται να εκφραστεί με λέξεις**.
- ▶ Η συζήτηση δεν είναι πάντα εύκολη (ξεκινήστε με ένα παιχνίδι/μη λεκτική επικοινωνία)

Δεξιότητες συμβούλου (πρωτοβάθμια εκπαίδευση)

- ▶ Χρήση σύντομων/**απλών προτάσεων**.
- ▶ Σαφής και **συγκεκριμένοι όροι** (μακριά από αφηρημένες έννοιες)
- ▶ **Αποφυγή ερμηνειών** (ακόμα και αν είναι λογικές)
- ▶ Χρήση ουσιαστικών ονομάτων (**αποφυγή αντωνυμιών**)
- ▶ Χρήση παραφράσεων (*με άλλα λόγια*)
- ▶ **Αποφυγή κλειστών ερωτήσεων**.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ (ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ)

Δ: Χριστίνα, μου φαίνεσαι στεναχωρημένη. Τι σε απασχολεί;

Μ: ...

Δ: Είχες δάσκαλο ή δασκάλα φέτος;

Μ: Δασκάλα.

Δ: Αυτό που σε απασχολεί έχει σχέση με τη δασκάλα σου ή τους συμμαθητές σου;

Μ: Με απασχολεί που τις πρώτες μέρες τα πιο πολλά παιδιά δεν συμπεριφέρονταν καλά στη δασκάλα μας και αυτό με στεναχωρούσε.

Δ: Μμμ...

Μ:... και μου δημιουργούσε...

Δ: Σου δημιουργούσε...

Μ: πρόβλημα, γιατί την έβλεπα στεναχωρημένη όταν πήγαινε στο γραφείο...

Δ: Και πώς αισθανόσουν εσύ;

Μ: Άσχημα.

Δ: Εσύ ήσουν διαφορετική με τη δασκάλα από ό,τι τα άλλα παιδιά;

Μ: Ναι, ήμουν διαφορετική γιατί της μιλούσα καλά, ενώ τα άλλα παιδιά όχι.

Δ: Δηλαδή, τι εννοείς; Για πες μου ένα παράδειγμα για να καταλάβω.

Μ: Της έλεγαν: «Κυρία, δεν θέλω να μας βάλετε μαθηματικά, δεν θέλω να μας βάλετε γλώσσα», και τη στεναχωρούσαν.

Δ: Εσύ πώς το έβρισκες αυτό; Δηλαδή, εσύ ήθελες παραπάνω μαθηματικά; Σε πείραζε;

Μ: Δεν με πειράζει όσα μαθήματα και να μας βάλει.

Δ: Και τα υπόλοιπα παιδιά ήταν όλα έτσι ή κάποια ήταν όπως εσύ;

Μ: Ήταν μόνο ένα παιδάκι, ένα κοριτσάκι, που ήθελε και αυτό μαθήματα. Τα άλλα παιδιά δεν θέλανε.

Δ: Η δασκάλα τι έκανε όταν της μιλούσαν έτσι τα παιδιά;

Μ: Δεν έβαζε μαθηματικά.

Δ: Αα, δεν έβαζε τελικά...

Μ: Όχι.

Δ: Δηλαδή, γινόταν αυτό που ήθελαν εκείνα.

Μ: Ναι.

Δ: Εσύ πώς αισθανόσουν όταν γινόταν αυτό που ήθελαν τα άλλα παιδιά;

Μ: Άσχημα. Αλλά μετά, τώρα που τη συνήθισαν, ήθελαν να βάζει μαθήματα, δεν την στεναχωρούσαν.

Δ: Δηλαδή, αυτή ήταν μια συμπεριφορά που την είχαν τις πρώτες μέρες τα παιδιά; Και μετά τα πράγματα κύλησαν καλά; Ήταν μια δυσκολία που είχατε στην αρχή και μετά ξεπεράστηκε;

Μ: Ναι. Ήταν μόνο τον πρώτο μήνα.

Δ: Και τώρα προς το τέλος, πώς ήταν η τάξη σου;

Μ: Ήταν πολύ στεναχωρημένη επειδή τη χάναμε...

Δ: Γιατί τη χάνετε;

Μ: Γιατί τώρα είναι καλοκαίρι και δεν ξέρουμε αν θα την έχουμε του χρόνου...

Δ: Σε στενοχωρεί η ιδέα ότι μπορεί να μην την έχετε του χρόνου;

Μ: Ναι, γιατί τώρα μας συνήθισε και τη συνηθίσαμε και δεν την στενοχωρούμε.

Δ: Η ιδέα ότι μπορεί να έχεις μια άλλη δασκάλα ή έναν άλλο δάσκαλο πώς σε κάνει να αισθάνεσαι;

Μ: Τις πρώτες μέρες στεναχωριέμαι, αλλά μετά τη συνηθίζεις πάλι.

Δ: Πώς φαντάζεσαι τον ιδανικό δάσκαλο ή την ιδανική δασκάλα;

Μ: Εγώ τον φαντάζομαι να μας βάζει αρκετά μαθήματα, να είναι ευγενικός, καλός, και να μας ακούει και εμάς όταν μερικές φορές κάνει λάθος.

Δ: Να είναι δηλαδή ανοικτός όταν εσείς του κάνετε παρατηρήσεις, έτσι;

Μ: Ναι, ναι.

Δ: Μήπως να μοιάζει και με τη δασκάλα που είχατε φέτος;

Μ: Ναι, γιατί η κυρία ήταν πολύ δίκαιη και καλή.

Δ: Από ό,τι καταλαβαίνω, Χριστίνα, είσαι στεναχωρημένη γιατί ίσως δεν θα ξαναέχεις αυτή την καλή δασκάλα του χρόνου, και λυπάσαι που η τάξη τη στεναχωρούσε, ιδιαίτερα στην αρχή της χρονιάς. Είναι έτσι;

Μ: Ναι.

Δ: Εύχομαι να έχεις μια τέτοια δασκάλα ή έναν τέτοιο δάσκαλο του χρόνου, Χριστίνα.

Μ: Μακάρι!

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ (ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ με σχολιασμό)

Δ: Χριστίνα, μου φαίνεσαι στεναχωρημένη. Τι σε απασχολεί; (ανοικτή ερώτηση)

Μ: ...

Δ: Είχες δάσκαλο ή δασκάλα φέτος; (κλειστή ερώτηση)

Μ: Δασκάλα.

Δ: Αυτό που σε απασχολεί έχει σχέση με τη δασκάλα σου ή τους συμμαθητές σου; (κλειστή ερώτηση, για να τη βοηθήσει να εξωτερικεύσει αυτό που την απασχολεί)

Μ: Με απασχολεί που τις πρώτες μέρες τα πιο πολλά παιδιά δεν συμπεριφέρονταν καλά στη δασκάλα μας και αυτό με στεναχωρούσε.

Δ: Μμμ... (στοιχειώδης ενθάρρυνση)

Μ:... και μου δημιουργούσε...

Δ: Σου δημιουργούσε... (στοιχειώδης ενθάρρυνση)

Μ: πρόβλημα, γιατί την έβλεπα στεναχωρημένη όταν πήγαινε στο γραφείο...

Δ: Και πώς αισθανόσουν εσύ; (ανοικτή ερώτηση, ανίχνευση συναισθήματος)

Μ: Άσχημα.

Δ: Εσύ ήσουν διαφορετική με τη δασκάλα από ό,τι τα άλλα παιδιά; (κλειστή ερώτηση)

Μ: Ναι, ήμουν διαφορετική γιατί της μιλούσα καλά, ενώ τα άλλα παιδιά όχι.

Δ: Δηλαδή, τι εννοείς; Για πες μου ένα παράδειγμα για να καταλάβω. (ανοικτή ερώτηση, ελάχιστη ενθάρρυνση)

Μ: Της έλεγαν: «Κυρία, δεν θέλω να μας βάλετε μαθηματικά, δεν θέλω να μας βάλετε γλώσσα», και τη στεναχωρούσαν.

Δ: Εσύ πώς το έβρισκες αυτό; Δηλαδή, εσύ ήθελες παραπάνω μαθηματικά; Σε πείραζε; (ανοικτή ερώτηση, κλειστή ερώτηση, ελάχιστη ενθάρρυνση)

Μ: Δεν με πειράζει όσα μαθήματα και να μας βάλει.

Δ: Και τα υπόλοιπα παιδιά ήταν όλα έτσι ή κάποια ήταν όπως εσύ; (κλειστή ερώτηση)

Μ: Ήταν μόνο ένα παιδάκι, ένα κοριτσάκι, που ήθελε και αυτό μαθήματα. Τα άλλα παιδιά δεν θέλανε.

...πορα που την είχαν τις πρώτες μέρες τα παιδιά; και μετά τα πράγματα
που είχατε στην αρχή και μετά ξεπεράστηκε; (κλειστή ερώτηση,

α.

...αν η τάξη σου; (ανοικτή ερώτηση)

...δή τη χάνουμε...

η)

M: Γιατί τώρα είναι καλοκαίρι και δεν ξέρουμε αν θα την έχουμε του χρόνου...

Δ: Σε στενοχωρεί η ιδέα ότι μπορεί να μην την έχετε του χρόνου; (κλειστή ερώτηση, αντανάκλαση συναισθήματος)

M: Ναι, γιατί τώρα μας συνήθισε και τη συνηθίσαμε και δεν την στενοχωρούμε.

Δ: Η ιδέα ότι μπορεί να έχεις μια άλλη δασκάλα ή έναν άλλο δάσκαλο πώς σε κάνει να αισθάνεσαι; (κλειστή ερώτηση, ανίχνευση συναισθήματος)

M: Τις πρώτες μέρες στεναχωριέμαι, αλλά μετά τη συνηθίζεις πάλι.

Δ: Πώς φαντάζεσαι τον ιδανικό δάσκαλο ή την ιδανική δασκάλα; (ανοικτή ερώτηση)

M: Εγώ τον φαντάζομαι να μας βάζει αρκετά μαθήματα, να είναι ευγενικός, καλός, και να μας ακούει και εμάς όταν μερικές φορές κάνει λάθος.

Δ: Να είναι δηλαδή ανοικτός όταν εσείς του κάνετε παρατηρήσεις, έτσι; (παράφραση)

M: Ναι, ναι.

Δ: Μήπως να μοιάζει και με τη δασκάλα που είχατε φέτος; (κλειστή ερώτηση)

M: Ναι, γιατί η κυρία ήταν πολύ δίκαιη και καλή.

Δ: Από ό,τι καταλαβαίνω, Χριστίνα, είσαι στεναχωρημένη γιατί ίσως δεν θα ξαναέχεις αυτή την καλή δασκάλα του χρόνου, και λυπάσαι που η τάξη τη στεναχωρούσε, ιδιαίτερα στην αρχή της χρονιάς. Είναι έτσι; (σύνοψη)

Μ: Ναι.

Δ: Εύχομαι να έχεις μια τέτοια δασκάλα ή έναν τέτοιο δάσκαλο του χρόνου, Χριστίνα.

Μ: Μακάρι! (το πρόσωπό της χαμογελά)

Συμβουλευτική στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

- ▶ Προβλήματα μετάβασης (παιδική ηλικία προς εφηβεία)
- ▶ Δυσκολίες σε: κοινωνικές σχέσεις, προσωπική ταυτότητα, εκπαιδευτική πρόοδο, επαγγελματικό προσανατολισμό.
- ▶ Οι έφηβοι είναι απορροφημένοι στον **εαυτό** και τον τρόπο που τους βλέπουν οι άλλοι. (αυτοαντίληψη vs αντίληψη άλλων)
- ▶ Ο έφηβος **αντιλαμβάνεται το υποκριτικό ενδιαφέρον**

Δεξιότητες Συμβούλου (δευτεροβάθμια εκπαίδευση)

- ▶ Μακριά από ανοικτή σύγκρουση και **επιβολή εξουσίας**.
- ▶ Μακριά από την κουλτούρα «κερδισμένος-χαμένος». (**αναζητώ κοινά αποδεκτές λύσεις**)
- ▶ Όταν ο μαθητής βιώνει ένταση, **αποφεύγουμε την άμεση συζήτηση** γύρω από το πρόβλημα (περιμένουμε να ηρεμήσει)
- ▶ Όταν υφίσταται επιθετικότητα εξηγούμε ότι καταπατούν τα δικαιώματά μας.
- ▶ Δεν επιβάλλω λύσεις, αλλά καλώ τον έφηβο **να συμβάλλει στη λύση**. (η γνώμη σου έχει αξία, πες μου τι προτείνεις, σ' ακούω.)

Παράδειγμα: Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Κ: Γιώργο, δεν μπορώ να κάνω τη δουλειά μου όταν εσύ και η ομάδα σου μιλάτε τόσο δυνατά. Και πιέζομαι πάρα πολύ να τελειώσω μ' αυτή την ομάδα σήμερα.

Μ: Μα εσείς μας ζητήσατε να σχεδιάσουμε την εκδρομή της επόμενης εβδομάδας. Δεν βλέπω πώς θα μπορούσαμε να το σχεδιάσουμε χωρίς να μιλάμε.

Κ: Καταλαβαίνω. Έχετε μια εργασία να κάνετε και η συζήτηση είναι απαραίτητη.

Μ: Ναι. Πρέπει να τελειώσουμε σήμερα με το εκπαιδευτικό μέρος της εκδρομής, διαφορετικά δεν θα προλάβουμε να βγάλουμε τις φωτοτυπίες που χρειαζόμαστε για την επόμενη Δευτέρα.

Κ: Καταλαβαίνω ότι επείγεστε να τελειώσετε σήμερα. Και εγώ όμως αισθάνομαι υποχρεωμένος να τελειώσω τη συζήτηση με αυτή την ομάδα, ούτως ώστε να μπορέσει να συνεχίσει την εργασία της. Ο θόρυβος που κάνετε όμως, καθώς ο ένας μιλά στον άλλο, πραγματικά με εμποδίζει να συγκεντρωθώ. Είναι στ' αλήθεια πρόβλημα.

M. Ναι; (κάπως ειρωνικά)

K. Έχεις κάποια ιδέα για το πώς θα μπορούσαμε να λύσουμε το πρόβλημα ώστε και οι δύο να αισθανόμαστε εντάξει; (καλεί το μαθητή να συμβάλει στη λύση του προβλήματος, δείχνοντάς του έτσι ότι σέβεται τη γνώμη του. Με αυτό τον τρόπο τον προκαλεί να τον σεβαστεί και εκείνος)

M: Κοιτάξτε.. Αν δε σας πειράζει, η ομάδα μας θα μπορούσε να δουλέψει στην αίθουσα συνεδριάσεων. Είναι πάντα κενή αυτή την ώρα.

K: Αυτό σίγουρα θα έλυne το πρόβλημα μου. Είσαι σίγουρος ότι δεν θα πείραζε την ομάδα σας να στριμωχτεί σ' αυτή τη στενή αίθουσα; Είναι κάπως μικρή για όλους σας.

M. Είναι εντάξει. Ήδη λέγαμε να πάμε εκεί, όταν μας βάζετε τις φωνές τις προηγούμενες φορές.

K. Αυτό μπορεί λοιπόν να λύσει το πρόβλημα για όλους μας. Θα τελειώσετε τη δουλειά σας σήμερα ή θα χρειαστείτε την αίθουσα συνεδριάσεων και αύριο;

M. Νομίζω ότι θα τελειώσουμε σήμερα.

